

<sup>11</sup> *Hervey T.* EC law on Justifications for Sex Discrimination in Working Life. VII European Regional Congress. Stockholm, Sweden 4–6 September 2002. International Society for Labor Law and Social Security : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.juridicum.su.se/stockholmcongress2002/> (дата звернення: 21.12.2018).

<sup>12</sup> *European Labour Law and the EU Charter of Fundamental Rights / Bercusson, Brian; Blanke, Thomas; Bruun, Niklas; Clauwaert, Stefan; Jacobs, Antoine; Kravaritou, Yota; Schomann, Isabelle; Veneziani, Bruno; Vigneau, Christophe.* ETUI, Brussels, 2002. – 103 p. – P. 64.

<sup>13</sup> *Москалюк О.В.* Подолання колізій між нормами права рівної юридичної сили: монографія / О.В. Москалюк. – К.: ВД «Дакор», 2013. – 216 с. – С. 101–102.

<sup>14</sup> *Moreau M.-A.* Justifications of discrimination. VII European Regional Congress. Stockholm, Sweden 4–6 September 2002. International Society for Labor Law and Social Security : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.juridicum.su.se/stockholmcongress2002/> (дата звернення: 21.12.2018).

<sup>15</sup> *European Labour Law and the EU Charter of Fundamental Rights / Bercusson, Brian; Blanke, Thomas; Bruun, Niklas; Clauwaert, Stefan; Jacobs, Antoine; Kravaritou, Yota; Schomann, Isabelle; Veneziani, Bruno; Vigneau, Christophe.* ETUI, Brussels, 2002. – 103 p. – P. 74–75.

<sup>16</sup> *Давулис Т.* Право Європейського Союзу як виклик принципу диференціації в трудовому праві Литви / Т. Давулис // Проблеми диференціації в правовому регулюванні відносин в сфері праці та соціального забезпечення: Матеріали П'ятої Міжнародної науко-практ. конференції / под ред. К.Н. Гусова. – М.: Проспект, 2009. – С. 95–107. – С. 104.

#### Резюме

**Дудін В.М. Узагальнити відмінне: диференціація правового регулювання трудових відносин в Україні та країнах ЄС.**

Стаття присвячена дослідженню явища диференціації правового регулювання трудових відносин в Україні та країнах ЄС. У матеріалі з'ясовується, які саме критерії диференціації є допустимими, якою може бути їх мета і якою мірою прийнятним буде встановлення відмінностей між статусом працівників.

**Ключові слова:** диференціація, правове регулювання, трудові відносини, вразливі категорії працівників, особливості, реформи, ЄС, гнучкість.

#### Резюме

**Дудин В.М. Обобщить отличное: дифференциация правового регулирования трудовых отношений в Украине и странах ЕС.**

Статья посвящена исследованию явления дифференциации правового регулирования трудовых отношений в Украине и странах ЕС. В материале выясняется, какие именно критерии дифференциации являются допустимыми, какой может быть их цель и в какой степени приемлемым будет установление различий между статусом работников.

**Ключевые слова:** дифференциация, правовое регулирование, трудовые отношения, уязвимые категории работников, особенности, реформы, ЕС, гибкость.

#### Summary

**Dudin V. Generalize the differences: the differentiation of legal regulation of labor relations in Ukraine and EU countries.**

The article is devoted to the study of the phenomenon of differentiation of legal regulation of labor relations in Ukraine and EU countries. The material ascertains which criteria of differentiation are permissible, what may be their purpose and what extent of differences between status of employees can be admissible.

**Key words:** differentiation, legal regulation, labor relations, vulnerable categories of workers, peculiarities, reforms, EU, flexibility.

УДК [346.2]: 346.5 +339.56

**Т.М. ПРИСТАЙ**

*Тетяна Михайлівна Пристай, аспірант Київського університету права НАН України*

## СТАНОВЛЕННЯ ТА РОЗВИТОК ЗАКОНОДАВСТВА – ОСНОВИ ПРАВОВОГО СТАНОВИЩА СУБ'ЄКТІВ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Успішність здійснення операцій у зовнішньоекономічній сфері значною мірою залежить від законодавчого забезпечення правового становища суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності. Ознаки суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності, елементи правового становища цих учасників господарських відносин одержують закріплення у законодавчих і підзаконних нормативно-правових актах, прийнятих уповноваженими органами державної влади. Тому доцільно розглянути питання становлення і розвитку відповідного законодавства.

© Т.М. Пристай, 2018

Внутрішні і зовнішні функціональні зв'язки законодавства про зовнішньоекономічну діяльність з метою підвищення рівня його ефективності та узгодженості внутрішньої структури аналізували О.О. Ашурков та Р.В. Овчаренко<sup>1</sup>. Законодавче забезпечення державного регулювання зовнішньої торгівлі охарактеризовано в дослідженні С.І. Юшиної<sup>2</sup>. О.І. Поляк<sup>3</sup> загалом здійснила аналіз історичного шляху становлення та розвитку вітчизняного законодавства в сфері здійснення зовнішньоекономічної діяльності, що бере свій початок із IX ст. і до сьогодні з виокремленням дев'яти історичних етапів. Питання модернізації зовнішньоекономічного законодавства України відповідно до Угоди про Асоціацію з Європейським Союзом було предметом дослідження в роботі В.В. Чайковської<sup>4</sup>. Проте увага на розвитку зовнішньоекономічного законодавства в незалежній Україні в аспекті забезпечення правового становища суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності не акцентувалася, що й зумовило вибір теми даної статті.

**Метою статті є характеристика законодавчого забезпечення правового становища суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності і виокремлення етапів його становлення та розвитку.**

Нормативно-правові акти зовнішньоекономічного законодавства почали формуватися лише в 90-х роках ХХ ст., що пояснюється попереднім перебуванням нашої держави у складі СРСР. Командно-адміністративне керівництво всіма сферами життя суспільства, що склалося в СРСР, призвело, зокрема, до повної монополізації державою зовнішньої торгівлі, яка була введена в перші роки радянської влади як тимчасовий захід, спрямований на зміцнення економічної незалежності від капіталістичної системи господарювання<sup>5</sup>.

Лише 30 червня 1987 р. Верховною Радою СРСР було прийнято Закон СРСР «Про державне підприємство (об'єднання)», у якому в редакції від 3 серпня 1989 р., закріплювалось право підприємств на самостійне здійснення у встановленому порядку експортно-імпорتنих операцій.

Закон Української РСР «Про економічну самостійність Української РСР» від 3 серпня 1990 р. № 142-ХІІ в частині шостій ст. 12 передбачав, що «підприємства і організації, розташовані на території республіки, здійснюють свої зовнішньоекономічні зв'язки відповідно до законодавства Української РСР», тоді як фактично такого законодавства не було. Зважаючи на це розпочалася робота по підготовці комплексного нормативно-правового акта, який би визначив основи правового регулювання зовнішньоекономічної діяльності.

Базовий Закон – Закон Української РСР «Про зовнішньоекономічну діяльність» було прийнято 16 квітня 1991 р., в якому визначено правові основи здійснення цієї діяльності, вперше надано законодавчі визначення понять, введено, зокрема, такі терміни, як «зовнішньоекономічна діяльність» та «суб'єкти зовнішньоекономічної діяльності». Закон встановив вимоги до зовнішньоекономічних договорів (контрактів), регламентував певні питання державного регулювання, передбачив правові режими ЗЕД, закріпив правові основи захисту прав і законних інтересів та відповідальності у сфері зовнішньоекономічної діяльності. При цьому, назвавши ст. 3 «Суб'єкти зовнішньоекономічної діяльності», законодавець надав лише перелік таких суб'єктів. Для здійснення операцій у зовнішньоекономічній сфері за прийнятим Законом вимагалася обов'язкова реєстрація суб'єктів господарювання як учасників зовнішньоекономічної діяльності.

Вважаємо, що період 1986–1991 рр. можна визнати першим етапом становлення законодавчого забезпечення суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності, визнання їх як самостійних суб'єктів відповідної діяльності на законодавчому рівні. Такий же період виокремлено в межах періодизації правової регламентації зовнішньоторговельних відносин в Україні, який характеризується як «правове регулювання ЗЕД в період перебудови, інтенсифікація ЗЕД та відкриття вітчизняних ринків»<sup>6</sup>.

На нашу думку, наступні періоди, які виокремлюються<sup>7</sup>: 1991–2003 рр. – пошук ефективної моделі правового регулювання ЗЕД в умовах встановлення незалежності; 2003–2008 рр. – розроблення та систематизація вітчизняного законодавства у сфері ЗЕД у контексті інтеграційних намірів України щодо вступу до СОТ; 2008 р. – нинішній час – перманентний процес гармонізації вітчизняного законодавства у сфері здійснення ЗЕД із вимогами системи угод СОТ, мають бути конкретизовані для періодизації становлення суб'єктів ЗЕД.

Вважаємо, що наступним етапом становлення суб'єктів ЗЕД є період 1991–1998 рр., під час якого насамперед відбулися зміцнення позицій суб'єктів ЗЕД, лібералізація вимог до них, початок роботи в напрямі інтеграції нашої держави до міжнародних та європейських інституцій.

З метою оперативного вирішення питань, пов'язаних із здійсненням ринкової реформи Законом України «Про тимчасове делегування Кабінету Міністрів України повноважень в сфері законодавчого регулювання» від 18 листопада 1992 р. Верховною Радою України делеговано повноваження Кабінету Міністрів України строком до 21 травня 1993 р. видавати декрети в сфері законодавчого регулювання. Серед декретів, що стосуються сфери зовнішньоекономічної діяльності, можна виокремити: Декрет КМУ «Про квотування та ліцензування експорту товарів (робіт, послуг)» від 12 січня 1993 р.; Декрет КМУ «Про систему валютного регулювання та валютного контролю» від 19 лютого 1993 р.; Декрет КМУ «Про Єдиний митний тариф України» від 11 січня 1993 р. та ін. Декретом Кабінету Міністрів України «Про квотування та ліцензування експорту товарів (робіт, послуг)» було встановлено, що здійснення зовнішньоекономічної діяльності суб'єктами підприємницької діяльності України не потребує державної реєстрації їх як учасників зовнішньоекономічної діяльності та відповідно зупинено дію положень ч. 3–9 ст. 5 Закону про ЗЕД, які регулювали порядок здійснення цієї реєстрації.

У повідомленні від 20 грудня 1994 р. Уряд України подав заяву про приєднання до Угоди про заснування Світової організації торгівлі (далі – СОТ) згідно з положеннями ст. XII Угоди СОТ. На підставі заявки України та з огляду на Рішення, прийняте Генеральною Радою СОТ 31 січня 1995 р., Робочу групу з питань приєднання України до ГАТТ 1947 р. було перетворено на Робочу групу з питань вступу України до СОТ<sup>8</sup>.

Протягом перших шести засідань Робочої групи з 1995 р. до 1998 р. розглядалися та поступово вирішувалися питання: гармонізації зовнішньоторговельного законодавства України відповідно до вимог СОТ (зокрема, митного регулювання; податкового законодавства України; режиму стандартизації та сертифікації; системи санітарних та фітосанітарних заходів; системи охорони авторського права та прав на інтелектуальну власність; інвестиційного режиму в Україні, його відповідності вимогам Угоди про пов'язані з торгівлею інвестиційні заходи; системи державних контрактів; відповідності двосторонніх торговельно-економічних угод України вимогам СОТ тощо)<sup>9</sup>.

14 червня 1994 р. було підписано Угоду про партнерство і співробітництво між Україною і Європейськими співтовариствами та їх державами – членами (набула чинності 1 березня 1998 р.), якою встановлювалося партнерство між Співтовариством і його державами-членами, з одного боку, та Україною, з іншого боку, в тому числі з метою розвитку торгівлі, інвестицій і гармонійних економічних відносин між Сторонами.

28 червня 1996 р. було прийнято Конституцію України, яка як акт найвищої юридичної сили встановила, що засади зовнішніх зносин, зовнішньоекономічної діяльності, митної справи визначаються виключно законами України (ст. 92). Частиною першою ст. 9 Конституції України передбачено, що чинні міжнародні договори, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, є частиною національного законодавства України. До них, зокрема, належать: угоди про взаємне сприяння та захист інвестицій (Угода між Україною та Республікою Австрія про сприяння та взаємний захист інвестицій від 8 листопада 1996 р.); двосторонні угоди про уникнення подвійного оподаткування (Конвенція між Урядом України і Урядом Республіки Казахстан про уникнення подвійного оподаткування та попередження податкових ухилень стосовно податків на доходи від 9 липня 1996 р.). У цілому, прийняття Конституції України започаткувало новий етап реформування законодавства, головною метою якого є його вдосконалення<sup>10</sup>.

Аналізований період характеризується розвитком та лібералізацією зовнішньоекономічного законодавства, що знайшло прояв у відміні необхідності реєстрації суб'єктів як суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності, зміні процедури реєстрації представництв іноземних суб'єктів господарської діяльності на території України. Прийняття Конституції України заклало конституційні засади регулювання відповідної сфери. Саме в цей час започатковується процес інтегрування у світове господарство – початок роботи щодо вступу у Світову організацію торгівлі, що зумовило прийняття так званого Антидемпінгового кодексу України. Для закріплення законодавчого механізму протистояння нечесній торговельній практиці 22 грудня 1998 р. були прийняті три спеціальні закони: Закон України «Про захист національного товаровиробника від демпінгового імпорту», Закон України «Про захист національного товаровиробника від субсидованого імпорту», Закон України «Про застосування спеціальних заходів щодо імпорту в Україні». Ними було введено поняття нового учасника зовнішньоекономічної діяльності – національного товаровиробника. Вважаємо, що «Антидемпінговий кодекс України» поклав початок новому етапу становлення суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності, який можна визначити як 1999 р. – 16 травня 2008 р., під час якого законодавство, що регламентує зовнішньоекономічну діяльність, зазнало найбільше змін за весь період незалежності нашої держави, що було зумовлено вступом України до Світової організації торгівлі.

Процес приєднання до Світової організації торгівлі було значно активізовано, починаючи з 2000 року. Цьому, зокрема, сприяло прийняття низки нормативних актів: Указу Президента України від 05 вересня 2001 р. № 797 «Про додаткові заходи щодо прискорення вступу України до Світової організації торгівлі»; Указу Президента України від 05 лютого 2002 р. № 104 «Про Програму заходів щодо завершення вступу України до Світової організації торгівлі»; Розпорядження Кабінету Міністрів України від 16 травня 2002 р. № 248 «Про заходи щодо інформаційного забезпечення процесу вступу України до Світової організації торгівлі»; Розпорядження Кабінету Міністрів України від 16 листопада 2002 р. № 656 «Про затвердження Плану заходів щодо підготовки до чергового раунду двосторонніх переговорів та наступного засідання Робочої групи з розгляду заявки України про вступ до СОТ»<sup>11</sup>. Так, Закон про ЗЕД зазнав близько 20 змін в цей час.

Для цього періоду характерним є також прийняття кодифікованого акта господарського законодавства. Так, конституційне положення щодо визначення засад зовнішньоекономічної діяльності виключно законами України знайшло свою реалізацію, зокрема, в Господарському кодексі України. Питанню зовнішньоекономічної діяльності в ГК України присвячено окремий розділ VII, в якому визначаються поняття, види та суб'єкти зовнішньоекономічної діяльності, встановлюються правові основи здійснення державного регулювання в цій сфері, визначаються основні вимоги до зовнішньоекономічних договорів (контрактів) тощо.

Водночас частина третя ст. 377 ГК України передбачає, що загальні умови та порядок здійснення зовнішньоекономічної діяльності суб'єктами господарювання визначаються цим Кодексом, законом про зовнішньоекономічну діяльність та іншими нормативно-правовими актами.

Таким чином, на цьому етапі розвитку зовнішньоекономічного законодавства положення, які визначають основи правового становища суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності, містилися як у Законі про ЗЕД, так і у ГК України. При цьому норми цих законодавчих актів щодо регулювання зазначених питань були і залишаються неузгодженими між собою: у них по-різному визначено поняття зовнішньоекономічної діяльності, перелік та вимоги до суб'єктів цієї діяльності.

З прийняттям ГК України, у якому Розділ VII має назву «Зовнішньоекономічна діяльність», з'явилися підстави для подальшої кодифікаційної роботи на базі вказаного розділу. У літературі порушувалось питання: «Чи є для цього необхідність та чи не призведе скасування Закону України «Про зовнішньоекономічну діяльність» до вакууму у господарсько-правовому регулюванні зовнішньоекономічних відносин?». При

цьому відповідь була однозначною: «На поставлене питання можна буде відповісти згодом, але вже сьогодні є очевидним: Закон України «Про зовнішньоекономічну діяльність» є застарілим, аналіз його тексту показує, що оригінального нормативного матеріалу («регулюючого потенціалу») майже не залишилось»<sup>12</sup>.

Таким чином, у процесі реалізації положень ГК України було виявлено деякі невідповідності між кодифікованими нормами і тими нормами чинного законодавства, які були прийняті раніше і не піддавалися кодифікації. Це, зокрема, стосується і зовнішньоекономічної сфери. У зв'язку з цим стало актуальним подвійне завдання: з одного боку, нарощування змісту кодексу за рахунок норм чинних актів, які показали свою корисність в процесі правозастосовної практики, а з другого – узгодження норм, що залишаються за межами кодексу, з нормами останнього<sup>13</sup>. Проте кодифікаційної роботи щодо питання правового становища суб'єктів ЗЕД проведено не було.

На шляху до набуття членства в СОТ Україною також реалізовувалась євроінтеграційна політика держави, яка чинила і чинить значний вплив на розвиток зовнішньоекономічного законодавства України. Так, на виконання частини першої ст. 2 Закону України «Про Концепцію Загальнодержавної програми адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу» від 21 листопада 2002 р. № 228-IV розпорядженням Кабінету Міністрів України від 24 лютого 2003 р. № 74-р утворено робочу групу, якою опрацьовано проект Закону України «Про Загальнодержавну програму адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу». Першочерговою метою адаптації є забезпечення відповідності законодавства України зобов'язанням, що випливають з Угоди про партнерство і співробітництво між Україною і Європейськими Співтовариствами та їх державами-членами від 14 червня 1994 р., інших міжнародних договорів, які стосуються співробітництва України з ЄС. Окрім цього, адаптація законодавства України до законодавства ЄС є пріоритетною складовою процесу інтеграції України до ЄС, що, в свою чергу, є першочерговим напрямом української зовнішньої політики. Загальнодержавну програму адаптації законодавства України до законодавства ЄС було затверджено Законом України від 18 березня 2004 року.

Протягом наступних років відбувався також процес завершення роботи щодо вступу України у СОТ. У ході переговорного процесу країнами-членами проаналізовано українське законодавство у сфері зовнішньоекономічної діяльності в частині його відповідності положенням Угод Світової організації торгівлі. У зв'язку з необхідністю імплементації національного законодавства до вимог СОТ та виконання зобов'язань України щодо вступу до СОТ було прийнято Закон України «Про внесення змін до Закону України «Про зовнішньоекономічну діяльність»» від 16 листопада 2006 р., яким виключено із Закону про ЗЕД визначення термінів, які не узгоджуються з вимогами угод СОТ: «квоти антидемпінгові», «квоти компенсаційні», «ліцензії антидемпінгові», «ліцензії компенсаційні». Відповідно до ст. I Генеральної угоди з тарифів та торгівлі (ГАТТ) внесено зміни до Закону України «Про зовнішньоекономічну діяльність» щодо встановлення режиму найбільшого сприяння та національного режиму до імпортованих товарів походженням з держав – членів СОТ, ст. ст. 16 та 17 Закону викладено у новій редакції, які приводяться у відповідність із положеннями Угоди СОТ «Про процедури ліцензування імпорту», а також ст. 29 викладена у новій редакції, яка приводиться у відповідність з положеннями Генеральної угоди з тарифів та торгівлі, зокрема її ст. XXIV.

Світова Організація торгівлі згідно зі ст. XII Марракеської угоди про заснування Світової організації торгівлі та Україна домовились, ураховуючи звіт Робочої групи з розгляду заявки України про вступ до СОТ, а також беручи до уваги результати переговорів про приєднання України до Угоди про СОТ, що з набранням чинності Протоколу про вступ України до СОТ від 5 лютого 2008 р. Україна стає членом СОТ.

Таким чином, період 1999 р. – 16 травня 2008 р. можна охарактеризувати як час високоактивної роботи в напрямі інтеграції до міжнародної спільноти та адаптації законодавства до її вимог на основі вітчизняних програмних документів, а також роботи щодо створення кодифікаційного законодавства, яке має стати основою, фундаментом подальшої кодифікаційної роботи у відповідній сфері.

Набуття Україною 16 травня 2008 р. членства в СОТ стало початком нового етапу інтеграції нашої держави до світової торговельної системи та зумовило суттєві зміни в правовому становищі суб'єктів ЗЕД. Так, вступ до СОТ, зокрема, зумовив спрощення зовнішньоекономічних торговельних процедур, сертифікації та стандартизації, доступу до іноземних ринків товарів та послуг; допоміг отримати вітчизняним експортерам передбачуваний та сприятливий недискримінаційний режим на ринках СОТ, можливість врегулювання торговельних проблем і спірних питань як у дво-, так і у багатосторонньому форматі, розширені можливості використання інструментів торговельного захисту, нетарифних заходів, механізму врегулювання спорів; використовувати участь в інформаційній системі СОТ для доступу українських підприємств до інформації про зміни у торговельних режимах країн-членів СОТ тощо<sup>14</sup>.

Угоду про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони, було ратифіковано із заявою Законом України від 16 вересня 2014 р. № 1678-VII. Однією з цілей цієї асоціації є запровадити умови для посилення економічних та торговельних відносин, які вестимуть до поступової інтеграції України до внутрішнього ринку ЄС, у тому числі завдяки створенню поглибленої і всеохоплюючої зони вільної торгівлі, як це визначено у Розділі IV «Торгівля і питання, пов'язані з торгівлею» Угоди, та підтримувати зусилля України стосовно завершення переходу до діючої ринкової економіки, у тому числі шляхом поступової адаптації її законодавства до *acquis* ЄС. Саме з ратифікацією Угоди про асоціацію пов'язані процеси дерегуляції підприємництва в Україні, подальшої лібералізації зовнішньоекономічної діяльності, запровадження нових підходів до здійснення митної справи, що не могло не вплинути на правове становище суб'єктів ЗЕД. Тому, на

нашу думку, 16 вересня 2014 р. – теперішній час – останній етап, що може бути виокремлений нами в процесі становлення суб'єктів ЗЕД.

Таким чином, виходячи із зазначеного в даній статті, можемо зробити висновок, що етапами становлення та розвитку правового становища суб'єктів ЗЕД в незалежній Україні можна визначити: 1986–1991 рр. (етап виникнення суб'єктів ЗЕД); 1991–1998 рр. (етап зміцнення позицій суб'єктів ЗЕД, лібералізація вимог до них); 1999 р. – 16 травня 2008 р. (етап високоактивної роботи в напрямі інтеграції до міжнародної спільноти та адаптації законодавства до її вимог, роботи щодо створення кодифікаційного законодавства); 16 травня 2008 р. – 16 вересня 2014 р. (етап становлення суб'єктів ЗЕД як суб'єктів – держави повноправного члена СОТ); 16 вересня 2014 р. – теперішній час (зміни в контексті виконання Угоди про асоціацію з ЄС). Виокремлені історичні етапи становлення та розвитку законодавчого забезпечення – правового становища суб'єктів ЗЕД характеризуються певними особливостями, які мають практичне значення для створення ефективного правового регулювання їх становища.

<sup>1</sup> Ашурков О.О. Мета і структура зовнішньоекономічного законодавства / О.О. Ашурков, Р.В. Овчаренко // Вісник ІЕПД НАН України. – 2010. – № 1. – С. 44–53.

<sup>2</sup> Юшина С.І. Державне регулювання зовнішньої торгівлі в Україні: монографія / С.І. Юшина. К.: Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2007. – 149 с.

<sup>3</sup> Поляк О.І. Господарсько-правове забезпечення здійснення зовнішньоекономічної діяльності в умовах СОТ: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.04 / О.І. Поляк. – Х., 2016. – 191 с.

<sup>4</sup> Чайковська В.В. Модернізація зовнішньоекономічного законодавства України відповідно до Угоди про Асоціацію з Європейським Союзом / В.В. Чайковська // Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. – 2015. – № 13. – Т. 2. – С. 11–119. – (Серія «Юриспунденція»).

<sup>5</sup> Юшина С.І. Державне регулювання зовнішньої торгівлі в Україні: моногр. / С.І. Юшина. – КНТЕУ, 2007. – 149 с. – С. 25.

<sup>6</sup> Поляк О.І. Вказана праця. – С. 10.

<sup>7</sup> Там само.

<sup>8</sup> Звіт робочої групи з питань вступу України до СОТ. Робоча група з питань вступу України. 25 січня 2008 р. : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : zakon.rada.gov.ua/rada/file/docs/4/d261547.doc (дата звернення: 02.11.2018).

<sup>9</sup> Циганкова Т.М. Міжнародна торгівля : навч. посіб. / Т.М. Циганкова, Л.П. Петрашко, Т.В. Кальченко. – К : КНЕУ, 2001. – 448 с.

<sup>10</sup> Бойко В. Нова Конституція і судова влада / В. Бойко // Право України. – 1997. – № 1. – С. 16.

<sup>11</sup> Циганкова Т.М. Вказана праця. – С. 356.

<sup>12</sup> Іларіонов О.Ю. Закон про зовнішньоекономічну діяльність як нормативний матеріал для подальшої кодифікації господарського законодавства / О.Ю. Іларіонов // Экономико-правовые исследования в XXI веке: история, современное состояние и перспективы совершенствования хозяйственного законодательства: материалы Первой международной научно-практ. интернет-конференции (г. Донецк, 16–18 февраля 2009 г.). – Донецк, 2009. – С. 149–152. – С. 150.

<sup>13</sup> Мамутов В.К. Кодифікація: збірник наукових трудов / В.К. Мамутов. – К.: Юринком Інтер, 2011. – 248 с. – С. 210.

<sup>14</sup> Перші 10 років в СОТ: як Україна використовує інструменти організації : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://www.eurointegration.com.ua/articles/2018/05/16/7081783> (дата звернення: 02.11.2018).

#### Резюме

**Пристаї Т.М. Становлення та розвиток законодавства – основи правового становища суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності.**

У статті проаналізовано етапи становлення законодавства, що визначає правовий статус суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності. Звернуто увагу на недосконалість сучасного законодавчого забезпечення статусу аналізованих суб'єктів.

**Ключові слова:** суб'єкт зовнішньоекономічної діяльності, національний товаровиробник, представництво іноземного суб'єкта господарської діяльності, Світова організація торгівлі, Європейський Союз.

#### Резюме

**Пристаї Т.М. Становление и развитие законодательства – основы правового положения субъектов внешнеэкономической деятельности.**

В статье проанализированы этапы становления законодательства, определяющего правовой статус субъектов внешнеэкономической деятельности. Обращено внимание на несовершенство современного законодательного обеспечения статуса рассматриваемых субъектов.

**Ключевые слова:** субъект внешнеэкономической деятельности, национальный товаропроизводитель, представительство иностранного субъекта хозяйственной деятельности, Всемирная торговая организация, Европейский Союз.

#### Summary

**Prystay T. Formation and development of legislation – the basis of legal status of subjects of foreign economic activity.**

The article analyzes the stages of the formation of legislation that determines the legal status of foreign economic activity entities. The attention is paid to the imperfection of the current legislative provision of the subjects analyzed.

**Key words:** foreign economic activity subject, national commodity producer, representation of a foreign business entity, World Trade Organization, European Union.